

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

XXXVI. Vtrum detur mutua connexio ex natura rei cum mutua dependentia
inter meritum, & præmium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

abstinent à similibus verbis respectu eorum, de quibus iam innotescit, quem exitum reipsa habuerint, an videlicet sint iam in celo, an in inferno; an vicerint, & sint incolumes; an victi fuerint, atque obierint, quia ratione huius notitiae, sortiuntur praeiterita apparentiam diuersam ab apparentia praesentium, & futurorum. Ceterum ad concipiendam voluntatem impetrandi aliquid, & ad adhibenda media pro consequuntione alicuius rei, necesse est, ut id positum apprehendatur tanquam nondum existens, vel certe, ut praescindatur ab existentia, & non existentia eius tum vagè, tum determinatè. Quia nemo monetur ad praeiteritum, ut praeiteritum; siue apprehensum cum praeteritione, ut apparet inter alia ex experientia obternata in posteriori parte articuli praecedentis. Orationes igitur quae proponuntur in obiectione sunt pure affectivae, & non impetratoriae, nec propterea sunt, aut inutiles, aut insipientes, minusve prudentes, quia utile, atque honestum est affici ad omnem bonitatem, iuxta dignitatem, & apparentiam eius pra-existentem ex parte intellectus, tamen non sequatur inde, nec sequi possit effectus aliquis ulterior.

Art. 3. Responderi deinde posset, transmissio, quod intenditur de oratione, deque eius vi impetratoria in praeiteritum, & negata paritate pro vi meritoria in praeiteritum. Ratio differentiae est, quia vis impetratoria orationis nititur gratia, & propensione benefica eius, ad quem funduntur preces, erga eum, qui eas fundit, ut docet D. Thomas, alique communiter, vis verò meritoria nititur dignitate merentis, & iustitia respiciente eam dignitatem. Benivolentia autem Dei erga homines est essentialiter aeterna, ideoque inducere potest suos effectus pro qualibet differentia temporis indiscriminatim, tamen occasio eorum sit affixa temporis determinato. At dignitas meritoria puri hominis est affixa temporis determinato, ideoque non potest inducere suos effectus pro quouis tempore indiscriminatim.

Ad 4. Patet ex dictis supra art. 2. in responsione ad questionem. Ad 5. Actus meritorij Christi Domini dignificati fuere ad praeium dignitate essentialiter aeterna, ideoque ambiente indiscriminatim omnes, & qualibet temporis differentias. Quapropter, etsi Deus praeviderit illos existentes, & incipientes existere pro tempore determinato, simul tamen praevidit, ut dignos retributione, & praeio pro quavis temporis differentia, ut ponderatum est q. 41. de Incarn. praesertim ad 1. At dignitas actuum purae creaturae tota est affixa temporis determinato, non minus, quam ipsi actus, ideoque non potest habere eandem amplitudinem, & vniuersalitatem permouendi ad collationem praeij pro quavis temporis differentia, sed solum pro tempore, cui coexistit, & pro tempore sequenti.

Ad 6. Negatur imprimis suppositum de decretis Dei disunctiuis, & determinatis; intentiuis, & exequutiuis distinctis inter se virtualiter intrinsecè. Huiusmodi enim machinulae euerse sunt funditus multiplici argumento q. 22. de Deo. Deinde Deus non rependit praeia propter actus bonos, prout existentes praecise in intentione, & decretis ipsius Dei, & prout praefixos in eisdem solis, sed propter actus, prout existentes in se ipsis intrinsecè, & superantes reipsa difficultates bene operandi. Actus autem boni, prout existentes in se ipsis intrinsecè, & superantes reipsa difficultates in contrarium, non possunt videri à Deo, nisi ut dependentes à tali principio adequato determinatè sumpto; quia non possunt sic existere reipsa, nisi dependenter ab illo; & Deus vnumquodque videt, & cognoscit, prout reipsa est, ideoque nullius effectus, ut taliter existens praefixione moueri potest ad determinandum principium eius, siue adequatum, siue inadecuatum.

Ad 7. Quod actus aliquis diuinae voluntatis possit habere causam aliquam meritoriam sui secundum se, & quoad praedicatum aliquod secum identificatum, ut aulus est dicere Casalius, est cogitatio perabsurdum, ut obseruatum est ex D. Thoma quaest. 32. de Deo, atque ibidem quaest. 31. ostensum est quo pacto meriti possimus effectus decretorum diuinae voluntatis, quin mereamur ipsa decreta. Negatur itaque antecedens.

Ad 8. Multa multi irretiunt reuelationibus diuinis, quarum natura est multo magis imperuia intellectui nostro, quam natura earum rerum, quarum cognitio, & notificatio queritur per eandem reuelationem, ideoque manifestatur ignotum per ignotius. Dico reuelationem anticipatam boni, vel mali operis extituri pro tempore sequenti, & effectus eiusdem reuelationis pariter antecedentes, non posse habere rationem praeij, aut poenae respectu operis reuelati, idque ob rationes vniuersales superius propositas. Alios igitur ob fines inducet Deus eiusmodi reuelationes & earum effectus, siue delectent, siue contristent, profint, vel noceant; quam ut illis anticipatè recompenset merita, & demerita nondum existentia; sicut inducere valet alia, & bona, & mala pro quavis differentia temporis absque intentione praemiandi, aut puniendi, & quin propterea detrahat aliquid de praemio, aut supplicio subsequunturo reipsa ad opera bona, & mala.

QVÆSTIO XXXVI.

Vtrum detur mutua connexio ex natura rei cum mutua dependentia inter meritum, & praeium?

DETUR neque meritum connecti ex natura rei cum praeio, neque praeium cum merito, sed vtrumuis existere posse ex natura rei quoad entitatem absque denominatione, & ratione formali, aut meriti, aut praeij, imò esse contra conceptum tum meriti, tum praeij, physicam connexionem intrinsecam vtriusvis cum altero, atque alterius ab altero dependentiam maximè mutua. 1. Quia est de ratione praeij dependentia à libera voluntate conferentis. Qui enim coactus necessitate naturali aliquid agit, non censetur recompenfari, & premiari. Est igitur contra rationem praeij, ut meritum connectatur cum ipso ex natura rei, seu, ut naturali necessitate inenitabiliter sequatur existentia eius ex meriti existentia. Confirmatur, quia de conceptu praeij est, ut habeatur ex concessione praemiantis. Eius autem est concedere, qui potest & negare, ut fert axioma iuris. Repugnat igitur, ut praeium sit innegabile ex suppositione meriti.

2. Habitus boni, & mali, species intellectuales, vbicationes, & durationes necessariò resultantes ex actibus bonis, & malis non habent rationem praeij, aut poenae, praecise, quia necessitate naturali consequuntur ad eos actus. Ergo id solum potest habere rationem praeij, quod non subsequitur ad actum bonum necessitate naturali, sed libere illi superadditur.

3. Quicumque est dominus alicuius rei, potest eam donare liberaliter cui vult. Deus autem est perfectè Dominus omnium donorum, quibus recompenfat merita nostra, & quae confert in eorum praeium. Ergo eadem donare potest liberaliter nullis praecedentibus

dentibus meritis. Confirmatur inter alia, quia de facto eadem dona gratiae, & gloriae conferuntur parvulis absque meritis, adultis vero dependentur à meritis. Ergo ex se sunt indifferentia, ut existant cum dependentia, & sine dependentia à meritis.

4. Actus meritorij subsequentes possunt esse primum aliorum meritorum praecedentium. Quia unusquisque iustus potest sibi mereri, saltem de congruo perseverantiam in gratia, quae constituitur per actum liberum ipsius perseverantis. Est autem de ratione actus liberi, ne subsequatur naturali necessitate ex vi alicuius praexistentis ad ipsum: Ergo non est de ratione praemij, ut subsequatur necessitate naturali ad meritum. Confirmatur, quia omnes actus boni, ac salutares sunt praemium meritorum Christi, & ex meritis Christi procedunt, non solum mediatè, ratione auxiliorum gratiae Christi, quibus cooperantibus bene operamur, sed etià immediatè ratione sui. Quia immediatè ratione sui sunt specialia dona, ac beneficia Dei cōferentia vel maximè ad vitam aeternam, ut dictum est q. 18. de Deo. art. 7. & q. 25. ad 4. Omnia autem dona, & beneficia Dei salutaria secundum omnem rationem doni, & beneficij specialis, sunt ex meritis Christi, ut liquet ex q. 41. de Incarnat. Et tamen merita Christi nullam cuiquam imponunt necessitatem naturalem bene, ac salutariter operandi, immò, & moralem ad id necessitatem vix unquam ulli imponunt. Ergo idem quod prius.

5. Fieri potest, ut iustus benè, ac laudabiliter operetur, cooperante gratia Dei, absque vlla dependentia à praemio, aut spe praemij; tum quia saepe contingit bene operari absque vlla actuali aduertentia ad praemium, aut promissionem praemij; tum quia viri Sancti, & perfecta dilectione Deo coniuncti ita feruntur ad gloriam Dei, & vsque adeo ardentè desiderant placere Deo, ut sint dispositi ad exhibenda omnia opera, & obsequia placencia Deo, & conferentia ad eius gloriam, tamen nullum futurum esset praemium bonorum operum, neque in vita praesenti, neque in futura. Quod quidem de nonnullis sanctis historici perhibent fide digna; de quibusdam sub iisdem illis terminis, de quibusdam verò sub aliis terminis aequalentibus, quatenus perhibent aliquos sanctos intendisse propagationem gloriae Dei, & salutis proximorum cum iactura propriae beatitudinis, vel certe cum periculo eam amittendi; atque contemnendo securitatem praesentem consequendi protinus vitam aeternam. Et tamen eiusmodi actus sunt ex sua natura, & fuere de facto in illis Sanctis Viris, vel maximè meritorij vitae aeternae. Ergo non est de conceptu operis meritorij dependentia, à praemio, vel spe praemij. Multò autem minus dependet Deus ex natura rei à nostris meritis ad conferenda dona sua, quàm nos dependemus à donis, & praemiis Dei ad exhibenda opera nostra bona obsequiosa respectu Dei. Ergo multò minus est de ratione donorum, quae de facto conferuntur à Deo in praemium; independentia à meritis nostris.

Art. 1. Respondetur. Nulli substantiae libertatis participi, & proximè capaci merendi, confert Deus gratiam habitualem, aut gloriam independentem à merito congruo, aut condigno, nulloque operi quantum est de se, meritorio negat praemium gratiae, & gloriae, ut patet ex dictis superius, & est in confesso apud omnes catholicos. Quae autem perpetua, & nunquam variata lege uniformiter mutuo coniunguntur in omnibus individuis, & omni tempore, eo ipso deprehenduntur connexa inuicem ex natura rei sub ea ratione, sub qua inuolubiliter ea illorum mutua habitudo, & dependentia obseruatur, ut notatum est iterum supra q. 32. art. 7. superaddita inductione indubitata apud omnes quoad res sensibiles, quarum tamen mutus ordo est minus perfectus, quàm ordo

R. P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

rerum supernaturalium, & donorum salutarium. Credendum igitur est dona gratiae, & gloriae connecti ex natura rei cum meritis, atque hac vicissim cum illis connecti eadem connexionem. Id quod haud obscure apparet ex dictis quaest. 32. & 33. circa vim inductiuam gratiae, & gloriae, quae inest operibus bonis procedentibus ex gratia, & circa dependentiam gratiae, & gloriae ab eisdem.

Art. 2. Confirmatur, quia unusquisque finis dependet ex natura rei quoad existentiam quam ab existentia mediorum conducentium ad ipsum. Et rursus existentia mediorum dependet ex natura rei à motione, quam exercet idem finis respectu causae efficientis, quae adhibet media. Nemo enim adhiberet medicinam, quae est medium ad recuperandam sanitatem, nisi bonitas sanitatis praemoueret ad illam adhibendam, nec sanitas recuperaretur, nisi adhiberetur medicina, & sic de similibus. Praemium autem est finis merentis, atque eius intentione praemouetur quicumque meretur, vel virtuosè agit, ut dictum est supra ex D. Thoma quaest. 72. artic. 5. ad 3. atque opera meritoria sunt media conducentia ad consequentiam eius doni, quod datur in praemium. Ergo gratia, & gloria, respectu potens utramque mereri, dependet ex natura rei ab eius meritis, & hac vicissim dependent ex motione illarum. Utraque pars huius consequentis deducitur clarè ex dictis supra q. 1. & 6. in quarum priori dictum est omnes actus humanos essentialiter pendere ex motione ultimi finis: in posteriori verò, eundem ultimum finem obtineri à substantia intellectuali per actus proprios, nec aliter obtineri posse ex natura rei. Igitur consequutio ultimi finis dependet ex natura rei ex actibus bonis conducentibus ad illam, id est meritoriis respectu eius; & vicissim hi actus dependent ex natura rei ex motione eiusdem finis.

Art. 3. Confirmatur rursus, quia effectus producibiles à Deo mediantibus causis secundis efficientibus, non possunt ab eodem produci ex natura rei absque cooperatione earundem causarum secundarum. Miraculosum nempe esset, si effectus sublunares producerentur absque influxu Calorum in ipsos; si fumus existeret non praesistente, & influente igne, & sic de ceteris eiusmodi. Similiter esset miraculosum si existente causa secunda efficienti potente producere aliquem effectum, eoque mediante pervenire ad aliquem finem; perveniretur nihilominus ad eundem finem non interposito eo effectum, & independentem ab actione talis causae, aut non perveniretur illis interpositis. Causa autem finalis, & meritoria sunt perfectiores ex genere suo, quàm causae secundae efficientes purè physicae. Quia causa tam finalis, quàm meritoria mouet, atque determinat causam efficientem purè physicam. Mouens autem, atque determinans est nobilior ex genere suo, quàm mobile, & determinabile. Impossibile verò est, ut dependentia effectus à causa nobiliori sit minor, quàm dependentia à causa ignobiliore; utque causa nobilior inducat minori vi effectum inducibilem per ipsam, quàm causa ignobilior. Multò igitur magis necessarium est ex natura rei, ut actus boni hominis viatoris non existant independentem à causalitate praemij in ipsos, quod est eorum finis, utque idem praemium non existat independentem à meritis, quae habent ex se vim motiuam ad existentiam praemij.

Art. 4. Ad haec; de conceptu doni collati de facto in praemium est, conferendum nequaquam fuisse, si praexistisset opus meritorium. Quia de ratione praemij est, ut moueat, vel certè, ut sit proximè aptum mouere ad opus meritorium, & ad superandas difficultates occurrentes in contrarium. Nullam autem huiusmodi motionem praestare potest

L I donum

donum perinde conferendum, & obtinendum, siue exhibeatur, siue non exhibeatur opus bonum: sicut nihil omnino mouere potest ad euitandum peccatum, illud malum, quod perinde infligendum est, siue comitatur, siue vitetur peccatum. Ergo de ratione doni collati de facto in primum, est dependentia eius à merito, tanquam necessario ad existentiam ipsius. Non est autem minor dependentia operis meritorij à premio, quàm dependentia primum ab opere meritorio, sed multo maior. Quia magis dependet media à fine, quàm finis à medijs, atque primum habet rationem finis respectu meriti. Cum igitur ad perfectam prouidentiam circa substantias intellectuales creatas necesse sit ex natura rei, ut dentur premia, & supplicia, quibus arcetur à malo, & impelluntur ad bonum, & quibus proinde sublati, omnia ruerent in deterius, nullo manente vestigio numinis perfecte prouidentis vniuerso; necesse consequenter est ex natura rei, ut dentur aliqua bona, quorum consequutio, & omissio intrinsecè dependeat à meritis, & demeritis, dependentibus itidem intrinsecè ab spe, & timore obtinendi illa, atque omittendi. Datur igitur mutua connexio ex natura rei cum mutua dependentia inter meritum, & primum.

Art. 1. Ad 1. Ex eadem iustitia gubernatrice, ac legali, qua Deus distribuit vnicuique substantiæ suas proprietates, & vnicuique causæ efficienti necessariæ cooperatur ad effectum ipsi connaturalem; rependit etiam premia, & supplicia bonis, & malis operibus, nec subsequutio primum, & suppliciorum ad bona, & mala opera est minus necessaria ad perfectum regimen vniuersi, quàm subsequutio aliorum effectuum ad alias causas. Igitur Deus cum eadem necessitate ex natura rei, aut etiam maiori inducit premia, & supplicia post opera bona, & mala, qua inducit alios effectus posita exigentia aliarum causarum, & subiectorum. Negatur igitur esse de ratione primum, ut sic, & in communi, ut possit, saltem connaturaliter, & sine miraculo, negari supposita existentia meriti.

Art. 2. Equinocatio obicientis originem trahit ex duplici principio, altero vniuersali, altero particulari, sed apprehenso ut similiter vniuersali. Primum principium est, de ratione primum esse, ut dependeat à voluntate pramiantis, quatenus mota per cognitionem meriti. Quod est vniuersim, ac vniuersaliter verum respectu omnis primum siue à Deo, siue ab homine conferendi. Alterum principium est, voluntatem esse potentiam liberam, atque adeo de ratione effectus pendens ab ipsa esse, posse non esse. Quod non est vniuersaliter verum, neque eodem modo conuenit voluntati diuinæ, atque creatæ. Quia voluntas creata potest irrationabiliter, & iniuste agere tam contra iustitiam distributiuam, quàm contra commutativam, Deus verò non potest agere nisi rationaliter, & sapienter, ac iuste. Vnde de ratione primum, & supplicij humani est, ut possit negari, atque suspendi potestate non solum physica, sed etiam moralis, quatenus homo potest inique agere, atque insipienter. Oppositum autem verificatur ob rationem contrariam iam notatam de premio, & supplicio diuino, seu dependenti immediatè à sola voluntate diuina.

Art. 3. Quod dicitur in confirmatione de ratione, primum esse, ut sit ex concessione propriè talis, verificatur de premio humano immediatè, & ratione sui, de premio verò diuino verificatur tantum absolute, quatenus Deus liberè concedit homini meritum simul, & primum, cum potentia negandi vtrumque simul, licet negare non possit primum saltem ex natura rei ex suppositione meriti, ut patet ex dictis.

Ad 2. Effectus, qui procedunt immediatè ab actiui-

tate physica actus boni, & mali, non habent rationem primum, siue procedant contingenter, siue necessario; sed solum illi effectus, qui procedunt intentionaliter à bonitate, & malitia ipsa morali, quatenus permouente voluntate alterius per cognitionem sui, siue hæc cognitio necessitet voluntatem, siue non necessitet. Negatur itaque causaliter antecedentis, & inde consequentia.

Ad 3. Qui est dominus, & simul rector communitatis, non potest liberaliter donare omnia promiscuè, quæ subdantur eius dispositioni, sed ratione iustitiæ distributiue, aut legalis tenetur plura impertiri iuxta dignitatem singulorum: Quia alioquin non regeret iuste, & sapienter communitatem. Deus autem est rector totius vniuersi, & quidem essentialiter perfectissimus. Ipsa igitur sui dominij infinita perfectione impeditur quominus, quælibet quibilibet, & ex quolibet suppositione donare liberaliter possit. Confirmatio non tenet, quia solum agitur de collatione gratiæ, & gloriæ respectu potentium mereri, quales sunt adulti, non verò respectu eorum, qui mereri non possunt, quales sunt paruuli. Conceditur gratiæ, & gloriæ, non conuenire intrinsecè, quod concedantur parulis determinatè, vel quod concedantur determinatè adultis; sed negatur non conuenire eisdem intrinsecè, ut non conferantur adultis, nisi dependentes à meritis.

Art. 1. Ad 4. Probabile valde est, nullum actum liberum immediatè, & formaliter ratione sui posse esse primum vllius meriti, adeoque perseverantiam in gratia dici primum meritorum præcedentium ratione vbertatis, & perfectionis auxiliorum gratiæ, quibus quis specialiter præuenitur ad perseverandum, eodemque modo meritis Christi attribui actus bonos prædestinatorum, aliorumque bene operantium.

Art. 2. Deinde actus meritorij possunt considerari ut subsunt liberæ præelectioni diuinæ, & prout subsunt libertati ipsius merentis. Secundum priorem rationem possunt habere rationem primum respectu aliorum meritorum præcedentium, quatenus Deus per cognitionem illorum potest determinari ad conferendum ea solum auxilia, quæ præuidet futura esse efficaciam, At secundum posteriorem rationem, non possunt habere rationem primum directè, & formaliter, quia non spectat ad ipsum merentem compensatio meritorum, siue suorum, siue alienorum. Hac distinctione vitatur inconueniens intentum in obiectione. Quia diuina cognitio meriti, siue vniuscuiusque, quatenus merentis sibi alios actus bonos, siue Christi Domini, quatenus merentis omnibus aliis actus omnes salutare, licet determinet Deum ad prædestinandos, & conferendos in primum eosdem actus bonos, quia inest intrinsecè Deo, non tamen determinat similiter voluntatem accipientis primum ad eliciendos eosdem actus, quia non inest intrinsecè pro priori naturæ ipsi accipienti primum, atque ut inest intrinsecè, non haberet vim cum similiter determinandi, cum ut dictum est non pertineat ad ipsum præmiare actus meritorios suos, vel Christi Domini. Pro concordia ista nostræ libertatis cum determinatione Dei ad prædestinandum, & donandum nostros ipsos actus, videnda sunt, quæ de hac re accuratè discussa fuere q. 34. de Deo. Hæc porro posterior responsio videtur præferenda priori, atque omnino retinenda.

Ad 5. Negatur vllum, siue iustum, siue peccatorum bene, ac salutariter vnquam operari absque intentione vitæ æternæ, & ad hæsiouis beatificæ ad Deum, quæ est tota merces, iuxta illud Augustini: *Vltimo est tota merces*. Quia nemo bene, ac salutariter operatur, aut operari potest, nisi actualiter præcognit,

& præmouente vero suo ultimo fine, vt dictum est supra, ideoque amissa eius spe, prædicuntur vires bene operandi, & confluit sentina omnium vitiorum, vt dictum est cum D. Thoma q. 35. de Virt. Theol. Quæ ratio viget multo magis respectu Sanctissimorum hominum, utpote adhaerentium multo magis summo suo bono, quod est Deus, estque simul ipsorum beatitudo, & felicitas. Quapropter, cum dicitur viros Sanctos quærere gloriam Dei, & utilitatem atque salutem æternam proximorum absque intuitu mercedis, & cum dilatione propriæ beatitudinis, aut etiam cum periculo eiusdem amittendæ; accipiendum id est de contemptu aliorum præmiorum, & mercedis distinctæ ab ipso Deo, & dilatione propriæ beatitudinis compenlanda per augmentum eiusdem, ac demum de periculo amittendi imminenti ex causis secundis secundum se, sed superando per gratiam Dei eò efficacius opitulatur.

QVÆSTIO XXXVII.

Vtrum intentio habitualis bona, vel mala conferat aliquid ad meritum, vel demeritum actuum deinde subsequens?

VIDEtur conferre. Quia intentio habitualis, seu aliquando habita, & non retractata, ideoque moraliter perseverans, perinde æstimatur moraliter, atque si esset physicè præsens. Intentio autem boni, & malis actualiter præsens confert plurimum ad meritum, & demeritum, quia confert plurimum ad bonitatem & malitiam operis, immò est tota ratio bonitatis, & malitiæ conuenientis vnicuique actui, atque operi externo, vt dictum est supra, atque ratio meriti, & demeriti fundatur præcipue, vel vnicè in bonitate & malitia operis. Ergo intentio habitualis bona, vel mala confert plurimum ad meritum, & demeritum actuum subsequens. Confirmatur, quia alioquin perperam per interualla temporum viri pii referrent, vti solent facere, ad maiorem gloriam Dei, aliosque honestos fines opera subsequens horæ sequentis, vel diei, vel mensis, vel anni.

Sed contra est. Quia si intentio habitualiter tantum perseverans conferre aliquid posset ad rationem meriti, vel demeriti actuum deinde subsequens, eam in illis, vel augendo, vel simpliciter inducendo, intentio bona, vel mala concepta initio vitæ, & referens in finem bonum, vel malum actus omnes, & omnia opera deinde subsequens per totam vitam, sufficeret se sola ad augendam, vel ad inducendam absolute rationem meriti, vel demeriti in omnibus totius vitæ, & cumque longæ actibus, & operibus, dummodo nunquam deinde retractaretur. Quod tamen videtur esse absurdum, & si crederetur esse verum, induceret in animos hominum summam negligentiam eleuandi assidue mentem, & intentionem ad finem honestum, ac præstantissimum.

Respondetur. Finis non aliter conferre potest ad meritum, & demeritum cuiusque actus, & operis, nisi quatenus confert ad bonitatem, & malitiam eius. Ad bonitatem autem, & malitiam nihil conferre potest, nisi quatenus intenditur à voluntate, ita vt pro modo intentionis sit modus bonitatis, & malitiæ in vnoquoque actu, vt liquet ex quæst. 25. & 26. necnon

R. P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

ex 28. Quapropter, duplex distinguenda est perseverantia habitualis intentionis præexistentis, seu bonæ, seu malæ. Prior modus perseverandi est per solam non retractationem intentionis præhabita absque vlla deinde renouatione, seu repetitione ipsius explicita, vel implicita, atque ideo absque vlla causalitate eius respectu actuum deinde subsequens. Atque intentio hoc præcisè modo perseverans habitualiter nihil confert ad rationem meriti, & demeriti augendam, vel absolute inducendam in actibus subsequens, quia finis intentionis taliter perseverantis non habet purè concomitanter respectu actuum subsequens, nec vllam in illos causalitatem exercet, vt supponitur. Finis autem eatenus præcisè confert ad bonitatem, & malitiam cuiusque actus, & operis, quatenus est causa, & ratio volendi ea, quæ sunt ad finem, vt dictum est in iisdem illis qq. Alter modus perseverandi habitualiter in intentione præconcepta est cum renouatione, & repetitione eius saltem implicita, quoties occurrit noua oportunitas operandi: ita vt dicatur, Volo hoc facere, vt promoueam quod cœpi; vt perueniam ad finem præintendum, vt expleam priorem meam intentionem, vel alio simili, ac æquivalenti modo. Atque hic modus perseverantiæ habitualis in intentione præhabita confert plurimum ad meritum, & demeritum actuum subsequens. Quia videlicet in hoc euentu finis intentionis præhabita exercet causalitatem in actus subsequens, ideoque confert illis bonitatem, & malitiam peculiarem, & consequenter rationem peculiarem meriti, & demeriti. Distinctio ista, & vtraque pars determinationis illi adiunctæ est conformis doctrinæ D. Thomæ q. 19. art. 8. Ex eadem distinctione patet ad rationes dubitandi. Prior enim pro parte affirmatiua solum conuincit de intentione præhabita exercente causalitatem in actus elicitos pro tempore sequenti. Quia quæ nullam exercet causalitatem, non perinde se habet, atque intentio actualiter præsens physicè, quandoquidem hæc exercet veram causalitatem in actum, & opus subsequens. Posterior verò ratio pro parte negatiua solum conuincit de intentione præhabita nunquam deinde renouata, ne quidem implicite, & æquivalente. Nullum autem absurdum, nullumque inconueniens est intentionem præhabita toties aliquo modo repetitam, ac renouatam, quoties occurrit noua occasio operandi, semper adiungere operi, seu actui interno peculiarem bonitatem, aut malitiam, & consequenter peculiarem rationem meriti, ac demeriti, vtrumque longum tempus decurrat post talē intentionem primitus præhabita. Expositio ista intentionis duplici eo modo perseverantis habitualiter promouebitur plusculum cum maiori claritate quæst. 15. de Sacramentis.

QVÆSTIO XXXVIII.

Vtrum actiones externæ, & actus interni efficaciter, & omninò determinatè imperati superaddant augmentum aliquod meriti?

VIDEtur superaddere. 1. Quia quod auget bonitatem, & malitiam actus, eo ipso auget tantundem rationem meriti, & demeriti, utpote fundati in bonitate, & malitia operis, vt dictum est supra. Actio autem exterior bona, & mala auget bonitatem, & malitiam actus interni, vt colligitur ex verbis Augustini lib. 13. de Trinit.

L 1 2 cap.